

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี
Academic Leadership of Educational Institution Administrators Affecting
School Effectiveness under the Office of Secondary Education Service Area
Nonthaburi

พัฒน์พงษ์ นามพิมพ์*, กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์**
Pattanaphong Namphim*, Ganratchakan Letamornsak**
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Suan Sunandha Rajabhat University

Received: April 10, 2022 Revised: February 14, 2024 Accepted: May 7, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี รวมทั้งสิ้น 317 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.854 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน และ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ได้แก่ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการนิเทศ และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ร่วมกันพยากรณ์แปรปรวนของประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ได้ร้อยละ 57.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ผู้บริหาร, ประสิทธิภาพ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the academic leadership of the administrators of educational institutions under the Nonthaburi Secondary Education Service Area Office; 2) to study the effectiveness of the educational institutions under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office; 3) to study the leadership. Academic performance of school administrators affecting the effectiveness of educational institutions under the Office of Secondary Education Service Area,

Nonthaburi. The sample group included basic education institutions. Under the Office of Secondary Education Service Area, Nonthaburi Contributors include School administrators and teachers in total were 317 people. The research instrument was a questionnaire. The confidence value was 0.854. The statistics used in the data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation. Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The results of the research showed that 1) academic leadership of educational institute administrators in all aspects was at a high level. 2) The effectiveness of educational establishments under the Nonthaburi Secondary Education Service Area Office. Overall, all aspects were at a high level. and 3) Academic leadership that affects the effectiveness of educational institutions. under the Office of Secondary Educational Service Area, Nonthaburi, namely the promotion of learning atmosphere and culture. Supervision of student progress, supervision, and curriculum and teaching management. Together, they predicted the variance of the effectiveness of educational establishments under the Secondary Education Service Area Office of Nonthaburi by 57.30% with a statistical significance at the .01 level.

Keywords : Leadership, Administrators, Effectiveness

บทนำ

ในการเตรียมความพร้อมกำลังคนสำหรับการศึกษาในยุค Thailand 4.0 ซึ่งเป็นสังคมแห่งความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ แนวโน้มของสังคมในอนาคตเป็นสังคมที่ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และเป็นสังคมสารสนเทศมากขึ้น ระบบการศึกษาจึงต้องเตรียมคนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่ต้องอาศัยการเรียนรู้เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ รู้จักเลือกรับ วิทยาการต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและสร้างขีดความสามารถในการพึ่งตนเอง และการแข่งขันที่รุนแรงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการอยู่รอดขององค์กร (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 : 4)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญกับผู้บริหารที่จะนำองค์กร ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษา โดยผู้บริหารเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ กำหนดพันธกิจ และวิสัยทัศน์ จัดการหลักสูตรและการสอน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 มาตรา 39) ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารออกเป็น 4 ด้านดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป การบริหารงานด้านวิชาการเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาที่มีความจำเป็น

สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลเป็นสถานศึกษาที่นักเรียนควรมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครุมีความพึงพอใจในการทำงานและสามารถใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีได้ ผู้บริหารและครูสามารถปรับตัวที่เข้ามากระทบทั้งภายใน และภายนอกได้ สามารถจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพกับสถานศึกษาอย่างสูงสุด สถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลได้นั้นต้องอาศัยความทุ่มเท พยายามในทุกด้านจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ต้องอาศัยภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (Hoy & Ferguson. 1985: 117-134)

จากความสำคัญดังกล่าวมาแล้วในข้างต้นประกอบกับผู้วิจัยเป็นครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ได้ตระหนักเห็นความสำคัญภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล เกิดผลดีสอดคล้องกับจุดประสงค์และเป็นไปตามเป้าหมายจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 1) ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎีจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา และการสร้างแบบสอบถาม
- 2) กำหนดขอบเขตของตัวแปร และนิยามศัพท์เฉพาะ
- 3) ร่างข้อคำถามตามขอบเขตของนิยามศัพท์
- 4) นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงเนื้อหา การใช้ภาษาให้ถูกต้องสมบูรณ์
- 5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและเสนอแนะให้แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยประเมินความสอดคล้องของนิยามศัพท์เฉพาะและข้อคำถามของตัวแปรแต่ละตัว การใช้ภาษา (Wording) ให้เหมาะสม จากนั้นนำผลการประเมินที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Congruence : IOC) โดยพิจารณาเลือกใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีชี้วัดความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 70-72) การวิจัยครั้งนี้ข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00การหาค่าความเที่ยงตรง โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปดำเนินการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

6) นำแบบสอบถามที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

7) นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อที่ 6 มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach โดยแบบสอบถามควรมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 116-119)) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .803 และตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษา เท่ากับ .775 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ .854

8) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ โดยศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยหาความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

ผลการวิจัย

พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ได้แก่ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการนิเทศ และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ร่วมกันพยากรณ์แปรปรวนของประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ได้ร้อยละ 57.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ผู้วิจัยได้พบข้อประเด็นที่น่าสนใจ และควรนำมาอภิปรายและนำเสนอต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามี

บทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะในการด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนาสถานศึกษาสู่ความมีประสิทธิผล โดยมีความสามารถในการนำความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศ และด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราญชลี มะโนเรือง (2559: 302) ได้ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีองค์ประกอบ 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการสอน ด้านการนิเทศ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครู ด้านการพัฒนาเด็กนักเรียน และด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ สารโรจน์ (2559: 278) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านทั้ง 5 ด้าน จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านทักษะการสอนอย่างมืออาชีพ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ และมองเห็นถึงความสำคัญของงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างแท้จริง หาแนวทางส่งเสริมและพัฒนางานทางวิชาการให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ปกครองและชุมชน สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ก่อให้เกิดประสิทธิผล ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นในการทำงาน มอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ ความถนัด และความต้องการของผู้ปฏิบัติ จึงส่งผลทำให้เกิดการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติณี สังฤทธิ์ (2561: 62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิชตยา ภิระบัน (2561: 78) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงกมล ปถคามินทร์ (2560: 87) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในเขตอำเภอสนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จากตัวแปรทั้งหมด 5 ตัวแปร มีตัวแปรที่ทดสอบแล้ว

ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 ตัวแปร ตามลำดับ ได้แก่ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการนิเทศ และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน อภิปรายได้ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา การส่งเสริมบรรยากาศ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ เป็นตัวแปรที่แรกที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 47.60 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องร่วมกับคณะครูในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการควบคุมการใช้เวลาในการสอน การดูแลเอาใจใส่ครู และนักเรียนอย่างใกล้ชิด การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนา และสร้างมาตรฐานทางวิชาการ และการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กันยาร์ตัน ศรีเนตร (2559: 10) กล่าวว่า การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้กับนักเรียนอย่างใกล้ชิด การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาและสร้างมาตรฐานทางวิชาการ และการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สาลิตา เรียนทัพ (2560 : 32) กล่าวถึง การแสดงบทบาทของผู้บริหารในด้านกระบวนการที่ผู้บริหาร และครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำแผนการเรียนรู้ของครูให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีการกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอน มีการทำแฟ้มผู้เรียนเป็นรายบุคคลจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่ปลูกฝังคุณธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายเน้นฝึกทักษะกระบวนการคิดเหมาะสมกับผู้เรียนมีการผลิตสื่อนวัตกรรม และสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนกำหนดให้มีการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง สอดคล้องกับแนวคิด ของJazzar & Algozzine (2007: 35) กล่าวว่า การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในเชิงบวก

3.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นตัวแปรที่สองที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 53.70 แสดงให้เห็นถึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องร่วมกับคณะครูที่จะกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ส่งเสริมให้ครูนำผลการวิเคราะห์นักเรียนมาใช้ในการพัฒนาความก้าวหน้าด้านการเรียนของผู้เรียนตามเป้าหมายอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ อารมณ นาก้อนทอง (2560 : 36) กล่าวว่าพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการกำหนดแนวทางตรวจสอบ เกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน ว่าได้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้การวัดผล และประเมินผลที่ต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐกำหนด ปฏิทินการวัดผลอย่างชัดเจน การดูแลควบคุมกำกับนิเทศให้ครูปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพนักเรียนการรวบรวมการสรุป และรายงานข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ และรายงานต่อผู้ปกครองของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ จิราพร พลสม (2563: 33) กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนเป็นหลักการติดตามตรวจสอบประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาต่อไปนอกจากนี้ยังมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้มาช่วยพัฒนา และปรับปรุงการจัดการเรียนการ

สอน สอดคล้องกับแนวคิดของ Seyfarth (1999 : 207) กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพนักเรียน เป็นกระบวนการรายงานผลเพื่อให้ผู้ปกครองทราบความก้าวหน้าของนักเรียน

3.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศ เป็นตัวแปรที่สามที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 56.20 แสดงให้เห็นถึง ความสำคัญและความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องร่วมกับคณะครูในการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน เพื่อประเมินผลด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของสถานศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กันยารัตน์ ศรีเนตร (2559: 9) กล่าวว่า การนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน เป็นการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของสถานศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร อีกทั้งเพื่อช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกันการจัดประชุมหลังสังเกตการสอนชี้ให้เห็นจุดเด่นหรือจุดด้อยในการสอนของครูในการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู สอดคล้องกับแนวคิดของ สมควร ชุมชอบ (2560 : 30) กล่าวว่า การแสดงบทบาทของผู้บริหารในด้านที่ผู้บริหารจะมีการให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนในการปรับปรุง เรื่องการจัดการเรียนการสอน โดยมีรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก มีการประชุมครูก่อนการสังเกตการณ์สอนในห้องเรียน มีการอธิบายผลการสังเกตการณ์ประชุมนิเทศ มีการเยี่ยมเยียนอย่างไม่เป็นทางการ ให้การสนับสนุนด้านการสอนให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู ทั้งทางด้านการนิเทศ และการประเมินผลมีการแต่งตั้งคณะทำงานอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร จัดให้มีการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาการทำงานเอกสารหลักสูตรคู่มือครู ใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐานในการพัฒนาส่งเสริมการศึกษาดูงานด้านการนิเทศของสถานศึกษาที่ได้มาตรฐาน เป็นผู้นำในการสร้างหลักสูตรใหม่ ๆ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในหลักสูตร และการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของ Krung. (1992: 437) หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการ นิเทศการสอน โดยให้ถือว่า เป็นวิธีการพัฒนาครูอย่างจริงจังมากกว่าจะเป็นเพียง การนิเทศการสอน ตามสภาพปัญหา (clinic supervision) การประเมินการปฏิบัติงานเป็นการพิจารณาย้อนหลัง แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองไปข้างหน้า ซึ่งเรื่องนี้จะต้องนำมาใส่ใจให้มากกว่า เวลาที่ทำอะไรได้ ไม่ใช่มองว่าทำอะไรแล้ว ผู้นำทางวิชาการต้องให้ออกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของคุณครูแต่ละคน ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ ของนักเรียนได้

3.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตร และการสอน เป็นตัวแปรที่สี่ที่เข้าสู่สมการพยากรณ์ มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 57.30 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องร่วมกับคณะครูในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน นำเอาแนวนโยบายการบริหารจัดการเรียนรู้ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย จุดหมาย หลักการ พฤติกรรมที่คาดหวัง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเนื้อหาสาระที่ต้องเรียนไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาวางแผนสู่การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีจิตสำนึกที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สกล ความบุศย์ (2559 : 56) กล่าวว่า พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติงานโดยมีการศึกษารวบรวมข้อมูลที่สำคัญจำเป็นอย่างรอบด้าน เพื่อใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน และความต้องการของท้องถิ่นครูบุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครู และบุคลากรสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อ

พัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Wildy & Dimmock (1993 : 34) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับงานวิชาการ โดยกำหนดเป้าหมาย มีการประสานงานกับครูการดำเนินงาน ของโรงเรียนในด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามจุดประสงค์ ของหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิดของ Seyfarth (1999 : 165-273) กล่าวว่า งานที่เกี่ยวข้องกับ หลักสูตรผู้บริหารต้องมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านหลักสูตร และการสอนการเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องมีการพัฒนาหลักสูตร ในโรงเรียนใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการ เปลี่ยนแปลงค่านิยม และความเชื่อทางสังคมโดยยึดนโยบายของรัฐบาล เป็นแนวทางการสร้างหลักสูตร ผู้บริหารต้องให้ท้องถิ่นชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน สนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรจัดให้มีการติดตามความก้าวหน้าของ นักเรียน การดำเนินการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ กำหนดไว้หรือไม่เพียงใดเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควร ปรับหลักสูตรให้ทันสมัย ก้าวหน้า และสอดคล้องกับบริบทที่ เปลี่ยนไป นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน และครูสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้ เข้ากับสภาพสังคม สถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายให้ครูได้รับผิดชอบงานตามความสนใจและความสามารถ เปิดโอกาสให้ครูได้บริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร และการ สอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และผู้บริหารกำหนดให้ครูประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่าง ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลของการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของ สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- กันยารัตน์ ศรีเนตร. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).
ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิราพร พลละสม. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ร้อยเอ็ด.
- ดวงกมล ปดคามินทร์ (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของ สถานศึกษาในเขตอำเภอสนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธิตยา ภีระบัน. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. การศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : สุวิริยาสาน.
- ปราญชลี มะโนเรือง. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วราภรณ์ สาโรจน์. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน สถานศึกษาชั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สกล ความบุศย์. (2559). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- สมควร ชุมชอบ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลใน การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สาไลตา เรียนทัพ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาตามการรับครูของครูในอำเภอสรรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทเขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผน การศึกษาแห่งชาติ. (2560-2579). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุธาสิณี สังฤทธิ์. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจความเชี่ยวชาญของผู้บริหาร สถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม.

- อารมณฺ์ นาก้อนทอง. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3.** วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- Jazzar, M. and Algozzine, B. (2007). **Keys to Successful 21st Century Educational Leadership.** Toronto : Pearson
- Seyfarth, J.T. (1999). **The principal : New Leadership for New Challenges.** New Jersey : Prentice– Hall.
- Krug, R.E. (1992). **Leadership and Performance Beyond Expectations.** New York : Free Press.
- Wildy, H., & Dimmock, C. (1993). “Instructional Leadership in Primary and Secondary Schools in Western Australia,” **Journal of Educational Administration.** 31(21) : 31–43.
- Hoy, W.K. and Ferguson, J. (1985, February). A theoretical framework and exploration of organization effectiveness of school. **Educational administration quarterly,** 21 (2): 121-122.